

TIKRINIMŲ DĖL DUOMENŲ SUBJEKTO TEISIŲ ĮGYVENDINIMO IR REGLAMENTAVIMO VALSTYBĖS INSTITUCIJOSE TEISĖTUMO REZULTATŲ APIBENDRINIMAS

2015-02-25

2014 m. Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija (toliau – VDAI) atliko 49 duomenų subjektų teisių įgyvendinimo ir reglamentavimo valstybės institucijose (toliau – Institucijos) teisėtumo patikrinimus.

Tikrinant 48 Institucijose nustatyta Lietuvos Respublikos Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo (toliau – ADTAĮ) pažeidimų. Tik viena Institucija tinkamai reglamentavo ir įgyvendino duomenų subjekto teises.

Dėl duomenų subjekto teisių įgyvendinimo

ADTAĮ 23–27 straipsniuose reglamentuotos duomenų subjekto teisės: teisė žinoti (būti informuotam) apie jo duomenų tvarkymą, teisė susipažinti su savo asmens duomenimis, teisė reikalauti ištaisyti, sunaikinti ar sustabdyti savo asmens duomenų tvarkymo veiksmus, teisė nesutikti, kad būtų tvarkomi jo asmens duomenys, kurias duomenų valdytojai privalo įgyvendinti.

Pagal ADTAĮ 24 straipsnio 1 dalį duomenų valdytojas, tiek renkantis duomenis tiesiogiai iš duomenų subjekto, tiek gaunantis ne iš duomenų subjekto, privalo informuoti duomenų subjektą apie savo (duomenų valdytojo) ir savo atstovo, jei šis yra, rekvizitus ir buveinę, kokiais tikslais tvarkomi duomenų subjekto asmens duomenys ir kitą papildomą informaciją (kam ir kokiais tikslais teikiami duomenų subjekto asmens duomenys; kokius savo asmens duomenis duomenų subjektas privalo pateikti ir kokios yra duomenų nepateikimo pasekmės, apie duomenų subjekto teisę susipažinti su savo asmens duomenimis ir teisę reikalauti ištaisyti neteisingus, neišsamius, netikslius savo asmens duomenis), kiek jos reikia, kad būtų užtikrintas teisingas asmens duomenų tvarkymas nepažeidžiant duomenų subjekto teisių.

19 Institucijų netinkamai įgyvendino ADTAĮ 24 straipsnio reikalavimus, t. y. ne visos iš jų informavo duomenų subjektus, kokiais tikslais ketinami tvarkyti duomenų subjekto asmens duomenys, ir nepateikė kitos papildomos informacijos (kam ir kokiais tikslais teikiami duomenų subjekto asmens duomenys, kokius savo asmens duomenis duomenų subjektas privalo pateikti ir kokios yra duomenų nepateikimo pasekmės, apie duomenų subjekto teisę susipažinti su savo asmens duomenimis ir teisę reikalauti ištaisyti neteisingus, neišsamius, netikslius savo asmens duomenis), kiek jos reikia, kad būtų užtikrintas teisingas asmens duomenų tvarkymas nepažeidžiant duomenų subjekto teisių.

ADTAĮ 25 straipsnio 1 dalyje yra nustatyta, kad duomenų subjektas, pateikęs duomenų valdytojui ar duomenų tvarkytojui asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą arba teisės aktų nustatyta tvarka ar elektroninių ryšių priemonėmis, kurios leidžia tinkamai identifikuoti asmenį, patvirtinęs savo asmens tapatybę, turi teisę gauti informaciją, iš kokių šaltinių ir kokie jo asmens duomenys surinkti, kokiu tikslu jie tvarkomi, kokiems duomenų gavėjams teikiami ir buvo teikti bent per paskutinius 1 metus.

24 Institucijos netinkamai įgyvendino duomenų subjekto teisę susipažinti su savo asmens duomenimis. Kai kurios Institucijos įgyvendindamos duomenų subjektų teisę susipažinti su savo asmens duomenimis nereikalavo pateikti asmens tapatybę patvirtinančio dokumento ar reikalavo prašyme nurodyti informacijos panaudojimo tikslą, aplinkybes, pagrindą, tuo pažeisdamos ADTAĮ 25 straipsnio 1 dalį.

Pastebėtina, kad ADTAĮ 26 straipsnis įsakmiai nurodo, kad duomenų subjekto teisę reikalauti ištaisyti, sunaikinti ar sustabdyti savo asmens duomenų tvarkymo veiksmus, įgyvendinama duomenų subjektui pateikus rašytinį prašymą.

13 Institucijų įgyvendindamos duomenų subjekto teisę reikalauti ištaisyti, sunaikinti ar sustabdyti savo asmens duomenų tvarkymo veiksmus pagal žodinį prašymą, pažeidė ADTAĮ 26 straipsnio 1 dalies reikalavimus.

Dėl duomenų saugumo

ADTAĮ 30 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad duomenų valdytojas ir duomenų tvarkytojas privalo įgyvendinti tinkamas organizacines ir technines priemones, skirtas apsaugoti asmens duomenims nuo atsitiktinio ar neteisėto sunaikinimo, pakeitimo, atskleidimo, taip pat nuo bet kokio kito neteisėto tvarkymo, o 2 dalyje VDAI nustato bendruosius reikalavimus organizacinėms ir techninėms duomenų saugumo priemonėms. Bendrųjų reikalavimų 9.1.8 punkte nurodyta, kad duomenų valdytojas turi patvirtinti rašytinės formos dokumentą, kuriame turi būti nurodyta duomenų subjektų teisių įgyvendinimo tvarka.

44 Institucijos, nereglamentuodamos duomenų subjekto teisių ir jų įgyvendinimo tvarkos rašytiniame dokumente, pažeidė ADTAĮ 30 straipsnio 1 dalį ir Bendrųjų reikalavimų 9.1.8 punktą.

Dėl vykdomo vaizdo stebėjimo

Atliekant tikrinimus nustatyta, kad 18 Institucijų vykdydamos vaizdo stebėjimą pažeidžia ADTAĮ reikalavimus.

ADTAĮ 20 straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodyta, kad duomenų valdytojas užtikrina, kad prieš patenkant į patalpas ar teritoriją, kurioje vykdomas vaizdo stebėjimas, būtų aiškiai ir tinkamai pateikiama ši informacija: duomenų valdytojo juridinio asmens pavadinimas ir kodas, duomenų valdytojo fizinio asmens vardas ir pavardė, jų kontaktinė informacija (adresas arba telefono ryšio numeris).

Nustatyta, kad 8 Institucijose informacija apie vykdomą vaizdo stebėjimą, apie vaizdo stebėjimą vykdančią duomenų valdytoją, jo juridinio asmens kodą ir kontaktinę informaciją buvo pateikiama jau patekus į vaizdo kamerų stebėjimo lauką, tuo netinkamai įgyvendinant duomenų subjekto teisę žinoti (būti informuotam) apie savo asmens duomenų tvarkymą, o 6 Institucijos informaciniuose ženkluose nurodė telefono numerį, kuriuo neteikiama informacija apie vaizdo stebėjimą, taip pažeisdamos ADTAĮ 20 straipsnio 1 dalį.

ADTAĮ 20 straipsnio 3 dalyje yra numatyta, kad vykdančią vaizdo stebėjimą darbo vietoje ir duomenų valdytojo patalpose ar teritorijose, kuriose dirba jo darbuotojai, šie darbuotojai apie tokį jų vaizdo duomenų tvarkymą turi būti pasirašytinai informuojami šio įstatymo 24 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka. Taigi darbuotojams ADTAĮ 24 straipsnio 1 dalyje nurodyta informacija apie jų asmens vaizdo duomenų tvarkymą turi būti pateikta pasirašytinai.

14 Institucijų apie vykdomą vaizdo stebėjimą darbuotojų nesupažindino pasirašytinai, kaip to reikalauja ADTAĮ 20 straipsnio 3 dalis.

Vadovaujantis ADTAĮ 18 straipsnio 1 dalimi, vaizdo duomenų tvarkymas turi būti nustatytas duomenų valdytojo patvirtintame rašytiniame dokumente, kuriame yra nurodomas vaizdo stebėjimo tikslas ir apimtis, vaizdo duomenų saugojimo terminas, priėjimo prie tvarkomų vaizdo duomenų sąlygos, šių duomenų naikinimo sąlygos ir tvarka bei nustatyti kiti reikalavimai teisėtam vaizdo duomenų tvarkymui.

10 Institucijų asmens vaizdo duomenų tvarkymas nebuvo reglamentuotas, o tai yra ADTAĮ 18 straipsnio 1 dalies pažeidimas.

8 Institucijos nesudarė sąlygų duomenų subjektui gauti savo vaizdo duomenis (t. y. vaizdo įrašą), nors ADTAĮ 25 straipsnio antra dalis įpareigoja duomenų valdytoją pateikti duomenų subjektui prašomus duomenis. Be to, 3 iš nurodytų institucijų, neturėdamos galimybės retušuoti vaizdo įraše esančių trečiųjų asmenų, neįgyvendino duomenų subjekto teisės susipažinti su savo asmens duomenimis ir pažeidė ADTAĮ 25 straipsnio reikalavimus.

Dėl pranešimo apie asmens duomenų tvarkymą automatinio būdu

ADTAĮ 31 straipsnio 1 dalis nustato, kad asmens duomenys gali būti tvarkomi automatinio būdu tik kai duomenų valdytojas arba jo atstovas Vyriausybės nustatyta tvarka praneša VDAI.

20 Institucijų nebuvo pranešę VDAI apie asmens duomenų tvarkymą arba nebuvo patikslinę jau pateiktos informacijos, tuo pažeidė ADTAĮ 31 straipsnio reikalavimus.

Dėl išankstinės patikros

ADTAĮ 33 straipsnio 1 dalyje yra nustatyta kada VDAI atlieka išankstinę patikrą, o pagal 2 dalį duomenų valdytojas privalo VDAI nustatyta tvarka pranešti VDAI apie atvejus, nurodytus šio straipsnio 1 dalyje. Tokie duomenų tvarkymo veiksmai gali būti atliekami tik gavus VDAI leidimą.

ADTAĮ 2 straipsnio 8 dalis apibrėžia, kad ypatingi asmens duomenys – duomenys, susiję su fizinio asmens rasine ar etnine kilme, politiniais, religiniais, filosofiniais ar kitais įsitikinimais, naryste profesinėse sąjungose, sveikata, lytiniu gyvenimu, taip pat informacija apie asmens teistumą.

4 Institucijos ypatingus asmens duomenis automatinio būdu tvarkė neturėdamos VDAI leidimo ir tuo pažeidė ADTAĮ 33 straipsnio reikalavimus.

Institucijoms dėl pažeidimų pašalinimo pateikti nurodymai.